

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X

Vol:5, Issue:18

2019

pp.253-255

Article Arrival Date: 01.03.2019

Published Date: 21.05.2019

HOCALI SOYKIRIMI BATI TANIKLARININ GÖZÜYLE

THE KHOJALY GENOCIDE THE EYES OF THE WEST RECOGNITION

Dr. Phd Pervane ALİYEVA

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, Mimarlık ve Güzel Sanatlar Enstitüsü, Genç Alimler Birliği Başkanı, Azerbaycan

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.318>

Article Type : Review Article

ÖZET

Bu makalede, yazar Hocalı soykırımının görgü tanıklarının anısına nasıl kaldığını göstermektedir. Yurtdışından gazeteciler Hocalı soykırımını hem gördü, hem de hatırladı. Hocalı soykırımı, Hocalı soykırımına katılan rus subay ve askerlerinin anılarında nasıl kaldı? Bu makale tüm bu olayları detaylandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hocalı, Karabağ, , soykırım, etnik temizlik

ABSTRACT

How was the Khojaly genocide written in the memory of people. How journalists from abroad saw and remembered the Khojaly genocide. How was the Khojaly genocide in memory of Russian officers and soldiers participating in the creation of the Khojaly genocide shoulder to shoulder with the Armenians. This article gives details of all of these events.

Keywords: Khojaly, Karabakh, genocide, ethnic cleansing

"Azerbaycan halkına karşı yönelik Hocalı soykırımı kendi akılalmaz gaddarlığı ve insanlık dışı ceza yöntemleri ile beşer tarihinde bir vahşet göstergesidir. Bu soykırım, aynı zamanda, tüm insanlığa karşı tarihi bir cinayettir. "

Haydar ALİYEV

Hocalı soykırımı Azerbaycan tarihine en korkunç trajedi, insanlık tarihine en korkunç toplu terör eylemi olarak girmiştir. Yirminci yüzyılın sonunda gerçekleşen bu facia yalnız Azerbaycan halkına değil, tüm insanlığa, beşeriyete karşı yönelmiş en ağır cinayetlerdendir. Hocalı soykırımı yüzyılın Hatın, Hiroşima ve Nagazaki gibi dehşetli faciaları ile aynı sıradadır.

1992`de Şubat ayının 25-den 26-na geçen gece Hocalı`da sivil dünyanın gözü önünde yaşanan bu korkunç facianın asıl mahiyeti ortaya çıktı. Hocalı`da yaşanan kanlı olaylara bakıldığında sunulan olgular ve insanlığa karşı gerçekleştirilen suçların soykırım olduğuna dair hiçbir şüphe kalmadı, aksine bunun Ermeni vandalizmi olduğu anlaşıldı. Gazeteci Yuri Poleneyev "Karabağ kan girdabında" kitabında şöyle yazmaktadır: "Hocalı olayı Hitler faşizminin Hatın köyünde işlediği faciayla kıyaslandıkta daha korkunçtu. Ermeniler acımasız saldırıları ile vahşetlerini tüm dünyaya beyan ettiler. "Röyter`" sin muhabiri Elif Kaban gördüklerinden çok

sarsılmış, sanki aklını kaybetmişti: "Dehşetli şeyler konuşuyorlardı. Cesetlerin başlarının derisi soyulmuş, azaları, kolları kesilmişti. Dehşet idi". Hocalı'da yaşananlara tanıklık yapan İngiltere'nin "Fant Men News" telekanalının çalışanı R.Patrik daha sonra diyordu: "Hocalı'daki vahşetlere dünya kamuoyunun gözünde hiçbir şekilde hak verilemez". Lübnan'lı kameraman iyiraf ediyordu ki, ülkesinin zengin Ermeni Taşnak lobisi Karabağ'a silah ve asker göndermiştir (Halk cebhesi gazetesi. 2015).

Amerikalı yazar Thomas Golts hatıralarında şöyle yazmaktadır: "Hocalı'da öldürülenler bildircin avına benziyordu. Bin sivil şahıs onları savunan bir avuç savaşı ile birlikte bildircin avındaki gibi kurşuna dizilmişti: "Cesetlerin çoğu ulaşılmaz yerlerde, ormanda, dağlarda kalmıştı. Hocalı insan barınağı değil, kargaların sakın olduğu mekana benziyordu. Bir gecede bin ölü? Bu olamazdı, böyle şey imkansızdı. Ama biraz inceledikten sonra gerçekten de ölenlerin sayısı ile tahminlerimizin doğru olduğu kanaatine ulaştık" (Yagublu N., 1992).

Paris'te çıkan "Le Mond" gazetesinin muhabiri, şehirden kaçan kadınlara ve çocuklara yakın mesafeden silahlardan ateş açıldığını, üç kişinin başının derisinin soyulduğunu, parmaklarının kesildiğini belirtir. Londra'da çıkan "Times" gazetesinin muhabiriyse, onun gördüğü adamların çoğunun vahşice katledildiğini, küçük kızcağzın ise sadece kafasının kaldığını kaydeder. (Halk cebhesi gazetesi. 2015).

Fransız gazeteci Jean-İv Yunet: Biz Hocalı faciasının tanıkları olduk, orada yüzlerce sivil sakinin - kadınların, çocukların, yaşlıların, yanısıra Hocalı'nı savunanların cesetlerini gördük ... Bu korkunç manzaraydı. Ben savaşlar ve Alman faşistlerinin gaddarlığı hakkında çok duymuştum. Fakat 5-6 yaşındaki çocukları, sivil halkı katleden Ermeniler faşistleri de geride bırakmışlardı ... (Aşırılı A., 2005).

Rusya'nın "İzvestiya" gazetesinin muhabiri V.Belıks: "Ağdam'a periyodik olarak cesetler getirilir. Ermeniler ölü insanların cesetlerinin karşılığında karşı taraftan diri adamları rehin alırlar. Gecenin karanlığında bu insanların çıkarılmış gözlerini, kesilmiş kulaklarını, derisi soyulmuş, bedenden ayrılmış başlarını görünce insan dehşete geliyor. Birkaç cesedi halatla birbirine bağlayıp zırhlı transportyora koşarak sürümüşler. İşkencenin sınırı yoktur ... " (Aşırılı A., 2005).

Rusya'nın "Memorial" Hukuk Savunması Merkezi de teyit etmiştir ki, Ermeniler hatta ölüleri bile hakaret ediyorlardı. Bu Merkez bir Azeri'nin diri ola ola başının derisinin soyulması olayını kayda almış ve Hocalı'ların ölüm nedenlerini belirlemek için adli-tıbbi uzmanlık yapmıştır. İngiliz gazeteci R.Patrik demiştir: "Hocalı'da yapılan menfur emeller dünya kamuoyunun nazarında hiçbir şekilde haklı olamaz". Krua l'Eveneman dergisi (Paris): "Ermeniler Hocalı'ya saldırmışlar. Bütün dünya vahşice öldürülmüş cesetlere şahitlik etti. Facia yaşanan gün Hankendi'nde iş gezisinde olmuş Fransa'nın "Libardion" gazetesinin muhabiri Jül Gen Vayneri'n kayıtları özel ilgi uyandırmaktadır. Hocalı soykırımını korkulu uykuya benzeten Vayner gazetecilik yaptığı 25 yıl boyunca savaşların olduğu çokçeşitli ülkelerde bulunduğunu, ama Hocalı'daki gibi dehşetli ve korkunç manzaralara rastlamadığını yazmıştır. Gazeteci "Libardion" gazetesinde yayımladığı "Ermeni terörizminin canlı şahidi oldum" başlıklı yazıda Hocalı'da yaşananların önceden çizilen senaryo olduğunu açıkça beyan etmiştir (Aşırılı A., 2005). Ona göre, bunda amaç bir bütün insanlığın gözünü korkutmak olmuş, Ermeni terörizmi dünyayı bu yolla kendine "ram etmeye" çalışmıştır. Fransız muhabir Hocalı katliamında yeralan Ermeni terör çetelerinin nasıl acımasızlık yaptıklarının canlı şahidi olduğunu yazmıştır. Binbaşı Leonid Kravets'se Hocalı dehşetini şöyle anlatıyor: "26 Şubat'ta ben Azerbaycanlılara yardım için yaralıları taşırken 200'e kadar öldürülmüş ve dağılık insan cesetleri gördüm. Ölüleri almak istedik. Bizimle beraber Hocalı'lı bir kaptan da vardı, adını unuttum. O, cesetler arasındaki 4 yaşındaki oğlunu buldu. Çocuğun beyni dağılmıştı. Kaptan bayıldı. Biz Ermeni'lerin kurşunlarına tuş gelmemek için

aradan çıktık. Götüremediğimiz bir başka çocuğun`sa başını kesmişlerdi. Biz her yerde vahşice hakaret edilmiş kadın, çocuk, ihtiyar cesedleri görüyorduk " (Ahmedov A., 2013).

Bunlar sadece Azerbaycan`lıların değil, aynı zamanda dünyanın farklı ülkelerinden olan insanların yazdıkları gerçeklerdir. II. Dünya Savaşı sırasında Almanya ordusu Praqa`nın 20. kilometresinde bulunan Lidice kasabasının 105 azyaşlı sakininden 82`sini gaz kamerasında boğarak öldürmüştü. Olayın üzerinden toplam 3 yıl geçtikten sonra Lidicede söz konusu facianın masum kurbanlarının anısına müze yapıldı. Bir süre sonra ise katledilen çocukların anısına anıt yapıldı. Hocalı'da öldürülen 613 sivil halkın 63'ü çocuk olmuştur. 1988 5 Aralık'ta Ermeniler Hamamlı (Spitak) şehrinde 17 azyaşlı çocuğu iri çaplı boruya doldurarak her iki tarafını kaynak ettiler. Boruyu yüksek uçurumdan dereye atarak çocukları katlettiler. Aynı yılın kasım ayında Karakilise-Pembek yöresinde (Gukarkta) 70'e kadar 5-12 yaşlarındaki çocuğu yine boruya doldurarak her iki tarafını kapatmışlar. Katliamın üstü sadece 1988'de aralık ayında ortaya çıkan deprem sırasında yardıma gelen Fransız itfaiyeciler tarafından açıldı. Bu gibi olayların pek çoğunu zikredebiliriz. Ne yazık ki, halen Karabağ'da katledilen masum bebeklerin anısına özel anıt yapılmamıştır. Elverir ki, başkentte veya ülkenin diğer yerleşim bölgelerinde Ermeni'lerin Karabağ'da hunharca katlettiği çocukların anısına anıt yapılsın. Kanaatimce, anıtların yapılması gibi işlerin yapılması, Azerbaycanlılara karşı Ermeni tecavüzünün ve tahribatının dünya kamuoyu karşısında ifşa olunmasına yardımcı olacaktır.

Son yıllarda Azerbaycan'ın bilişim politikası dinamik şekilde gelişmektedir. Bu olumlu gelişme, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin dünya birliği ile sıkı ilişkiler kurmasını sağlamaktadır. Bu durumda Ermenistan-Azerbaycan, Dağlık Karabağ sorununun ülkemize vurduğu en büyük darbe, daha doğrusu Ermeni'lerin yirminci yüzyılın sonunda Azerbaycan`lılara karşı uyguladığı etnik temizleme politikasının soykırımla sonuçlanmasının siyasi ve hukuki yandan tanıtma işi de hayli kolaylaşmış durumdadır. Bu Azerbaycan'ın milli çıkarlarına cevap veren tüm konularda, ayrıca Hocalı gerçeklerinin siyasi-hukuki açıdan düzgün tanıtılması yönünden de uygun ortam oluştuğunu göstermektedir.

Sonda Hocalı faciasının tarihi, siyasi ve hukuku yönlerinin değerlendirilmeğe alınarak, varılan sonuçları şıklar halinde göstermeği uygun buluyoruz:

- ✓ Hocalı'da katledilen insanlar Azerbaycanlı, Türk oldukları için, yani dini ve etnik özelliklerine göre Ermeni'ler tarafından vahşice soykırıma maruz kalmıştır;
- ✓ Hocalı'da Azerbaycan'ın antik kültür örneklerinden olan Hocalı-Gedebey kültürünün izleri silinmiş, çeşitli maddi kültür anıtları tahrip edilmiş, şehrin tüm altyapısı tahrip edilmiş, konaklama tesisleri, kültür ve sanat merkezleri yerle bir edilmiştir.

KAYNAKÇA

Aşırılı A. Türk`ün Hocalı Soykırımı. Bakü: Nurlan, 2005, 152 s.

Ahmedov A. İslam Emektaşlığı Teşkilatı ve "Hocalı'ya adalet – Karabağ azadlık" Uluslararası kampanya / "Soykırım ve terrör ermeni ideolojisinin esas amilleri gimii" Uluslararası Sempozyumun Bildiriler kitabı. Bakü: "Apostrof" yayınları, 2013.

Hocalı'da katle yetirdikleri 100 kişini yan yana dizerek köprü yaptılar. Halk cebhesi gazetesi. 29 ocak, 2015, s. 11

Yagublu N. Hocalı kırğını. Bakü: Azerbaycan Yayınları, 1992, 128 s.